

CUCERIREA DACIEI

Adopțiunea și apoi moartea lui Nerva l-au surprins pe Traian în provinciile germanice, rămânând la frontierele de pe Rin, din Pannonia și de pe Dunăre până spre sfârșitul anului 99. Aceasta lungă staționare la frontiere a pregătit expedițiile sale de mare anvergură.

Înainte de a se întoarce la Roma, în iarna 98-99 e.n., Traian începe un turneu de inspecție, pe frontiera danubiană. În "Panegiricul" său, publicat în timpul și după primul război dacic, Pliniu subliniază că astfel Traian intimidă pe Decebal și îi zadărnicează orice plan de nouă acțiune ofensivă. În realitate, Traian urmărea, mai ales, să verifice și să consolideze capacitatea de luptă a legiunilor staționate în zona danubiană. Patru dintre acestea se aflau în Pannonia (I Adiutrix, XII Gemina, XIV Gemina, XV Apollinaris), trei în Moesia Superioară (IV Flavia, II Adiutrix, VII Claudia) și încă două în Moesia Inferioară (I Italica și V Macedonica). Traian inspectează taberele acestor legiuni, forțele auxiliare și fortificațiile de la frontieră. Totodată, el întreprinde lucrări importante, cum ar fi: construirea sau numai terminarea construcției șoselei de pe malul sudic al Dunării, la Cazane, care prelungea de fapt unele amenajări rutiere mai vechi. Cum atestă vestita inscripție "Tabula Traiana", această șosea s-a realizat prin tăierea unor bucati de stâncă iar podeaua sa a fost susținută de console de lemn fixate în malul pietros. Noi fortificații au fost ridicate în mai multe locuri. Toate aceste acțiuni făceau parte dintr-un plan de pregătire a vastei campanii întreprinse împotriva dacilor. Nici chiar declarațiile de pace, menționate de Pliniu nu puteau înșela pe nimeni.

PRIMUL RAZBOI DACIC

Cauze:

- intenția lui Traian de a spăla presupusa rușine rezultată din tratatul încheiat între Domitian și daci.
- Pliniu se referă la disprețul dacilor față de Imperiul Roman, prilejuit de stipulațiile tratatului, lucru dovedit de incursiunile în teritoriile romane.
- de asemenea, Criton semnaleză că Decebal umilise pe romani prin încheierea păcii din 89 e.n., considerând acest lucru ca pricina fundamentală a războiului lui Traian și a cuceririi regatului dac. Decebal a folosit clauzele tratatului pentru a-și spori capacitatea de luptă. Astfel el a atras în rândurile armatei dace un număr mare de transfugi recrutați dintre militarii romani cei mai destoinici.

Dacii și-au fortificat puternic cetățile și au fabricat mașini de luptă eficiente. Armata dacia, pregătită de militari romani, deprindea tactica de luptă romană.

Cauzele imediate ale cuceririi Daciei sunt: a) de ordin politico-militar; b) de natură economică.

a) Cauze de ordin politico-militar.

- statul dac devenise prea puternic pentru ca romanii să mai poată asigura securitatea deplină a frontierei danubiene.

- Traian avea intenția de a face în Europa estică o latinitate puternică, replică a celei create în Occident de Caesar și de August, Dacia urmând să devină un bastion avansat al acestei latinități, în mijlocul vecinilor aprigi ai romanilor.
- apărarea provinciilor balcanice de triburile migratoare. Totodată, el nu voia să lase întreg estul Imperiului în sfera lingvistică-culturală elenică și spera să creeze un răsărit latin, alături de cel grecesc.
- romanii doreau să cucerească toate statele civilizate de la frontierele lor, numite "lumea locuită", din care făceau parte și dacii. Prin acest lucru se urmărea de fapt cucerirea regatului part, principalul stat civilizat.
- Traian nu considera posibilă o acțiune de anvergură împotriva partilor, înainte de a-și fi asigurat spatele, adică înainte de a fi lichidată primejdia constituită de statul dac al lui Decebal.

b) Cauze de ordin economic

- aurul dacilor, bogățiile subsolului și solului dacic, al minelor și ogoarelor sale, au determinat în mare măsură cucerirea Daciei, care astfel putea susține material celelalte campanii.
- posibilitatea colonizării unor noi teritorii promitea soluționarea parțială a unor deparități sociale și devierea unor nemulțumiri.
- linia Dunării era mai ușor de apărat decât o frontieră în interiorul Daciei. Experiențele Imperiilor Bizantin și Otoman, dar și cele ale Imperiului Roman, o dovedesc.

Campaniile:

Decebal și-a creat un abil sistem de alianțe, care a dus la formarea unei ample coaliții antiromane, din care făceau parte numeroase triburi dacice, germanice și sarmatice: îndeosebi burii germanici și roxolanii. Se apreciază că el a concentrat împotriva lui Traian o armată formată din 160.000 de luptători (ceea ce la acea vreme însemna foarte mult), dintre care 140.000 erau daci și 20.000 proveneau din rândurile aliaților săi. Decebal a încercat de asemenea să stabilească o alianță cu partii, chiar dacă nu cunoșteau intenția lui Traian de a-i ataca, după cucerirea Daciei.

Pe lângă construirea marelui drum militar și întărirea garnizoanelor și a fortificațiilor, Traian a săpat un canal lung de peste 3 Km pe malul drept al Dunării, în zona dificil navigabilă de la Porțile de Fier, care urmărea să asigure trecerea flotelor romane de pe Dunăre (lucru atestat de descoperirea unei a doua "Tabula Traiana"). El și-a întărit armata și prin aducerea unor legiuni din alte teritorii care nu puneau probleme militare. Forțele auxiliare au fost întărite cu unități neregulate, "etnice", recrutate din populațiile neromanizate, cum erau: maurii, asturii, sirienii, palmirienii, marcomanii, germanicii. Forțele romane utilizate în primul război dacic însumau 120.000 de militari.

Prima campanie începe în 25 martie 101. Ajuns la Dunăre, Traian trece fluviul pe un pod de vase pe la Lederata (în prezent Rama). Totodată, o a doua coloană romană a trecut Dunărea pe la Dierna (azi Orșova) cu scopul de a se uni ulterior cu principalele forțe expediționare.

În timp ce dacii se retrag adânc în interior, romanii înaintează sistematic în Banat. Traian renunța la ideea unei înaintări rapide spre Sarmizegetusa deoarece o solie îl informează

ca burii și alți aliați ai dacilor (dacii din nord, care nu făceau parte din statul lui Decebal) cer încheierea păcii cu Decebal. Trupele romane croiesc drumuri, ridică poduri și înalță castele, care le asigură ocuparea fermei a țării și legătura cu provinciile de la sudul Dunării. Forțele conduse de Traian înaintează spre nord, pe la Arcidava (Varadia actuală), Centum Putea, după care se întorc spre est, de la Berzovia (Bârzava) spre Ai(zizis) (Pogonis), având ca obiectiv principal Tibiscum. Aici se realizează joncțiunea cu forțele pornite de la Dierna. De aici pătrund pe valea Bistritei, într-un defileu îngust și păduros, numit Poarta de Fier a Transilvaniei. În acest lung culoar, la Tapae, are loc prima confruntare importantă între cele două trupe, învingători ieșind romanii.

Dacii se retrag, fiind defavorizați de vreme, ca și romanii, și trimit solii de pace dar care sunt respinse.

Romanii pătrund în depresiunea Hațegului și încep cucerirea cetăților dacice din munți, unde se aflau puternicele cetăți de la Gradistea, Costești, Blidaru și Piatra Rosie. Forțele lui Traian ajung în fața unei cetăți, pe zidurile căreia se aflau, înfipte în pari, craniile prizonierilor romani, luați în timpul campaniilor lui Domitian. Datorită iernii Traian este obligat să încetinească și mai mult înaintarea, importante efective romane rămânând să ierneze în Tara Hațegului.

Decebal profita de răgazul acordat de venirea iernii, încercând o diversivă menită să îi oblighe pe romani să se retragă complet din Dacia. În acest scop, el a obținut și sprijinul substanțial al aliaților săi. Această diversivă s-a produs în iarna 101-102, în Moesia Inferioară. Zona de acțiune a fost destul de largă, întrucât îngloba Dobrogea și nordul Bulgariei actuale. Forțele trimise de Decebal s-au unit cu burii coborâți de-a lungul Carpaților răsăriteni și cu roxolani lui Susagus, foarte bine înarmați. Atacatorii trec cu dificultate Dunărea, căci gheata se rupe sub greutatea lor și le pricinuieste pierderi serioase. Atacă zonele fortificate ale inamicilor slab aparate de auxiliari romani, pe care le prada și jefuiesc, raportând unele succese. Acest lucru determină imbarcarea lui Traian, împreună cu o mare parte din unitățile din Dacia, care imediat ce debarca se angajează în lupta cu "barbarii". Au loc 3 mari ciocniri, soldate cu mari pierderi de ambele tabere. Cea mai importantă este cea de la Adamclisi, unde Traian a participat personal la bătălie, rupându-și propriile vesminte pentru a confecționa bandaje pentru raniti, și din care romanii au ieșit învingători. Astfel diversivă moesiană este lichidată. Pentru consolidarea liniei Dunării, împăratul lăsa în Moesia Inferioară pe Laberius Maximus în fruntea unei legiuni.

Între timp, Decebal atacă trupele din Tara Hațegului, slăbind astfel și mai mult trupele romane.

A treia campanie are loc în primăvara anului 102, când romanii atacă din 4 direcții. O coloană, condusă de împărat, atacă prin Transilvania, din valea Muresului, cetățile dacice din M-ții Orastiei. Înaintează de-a lungul Apei Orașului (Gradistii) și cucerește una după alta cetățile dacice din munți. Este luată cu asalt fosta capitală a dacilor, cetatea de la Costești.

O alta coloană romană pătrunsesse prin pasul Vâlcan, de-a lungul Jiului, și înfrânsese pe daci în zona orașului Petroșani.

O a treia coloana pătrunsese prin pasul Turnu Roșu, impunând dacilor pierderi grele și luând mulți prizonieri. Aceasta coloana se unește cu forțele lui Traian, continuând cucerirea cetăților din munți.

Pentru a înfrânge moralul dacilor și a le tăia resursele, romanii pârjolesc satele autohtone. A patra coloana atacase dinspre est sau nord-est, ocupând o cetate dacică în care se afla chiar sora lui Decebal. Și aceasta coloana face joncțiunea cu grosul forțelor romane conduse de Traian.

Aceasta forță s-a confruntat cu armata dacică în apropiere de Sarmizegetusa. Inițial romanii au fost puși în derută, dobândind foarte greu victoria cu ajutorul unor aristocrați daci tradatori.

Această batalie, care epuizase ambele tabere, și venirea iernii, determina pe Traian să-i acorde lui Decebal pacea solicitată, dar cu condiții foarte aspre pentru daci.

Al doilea război a lui Traian împotriva lui Decebal, începe în vara anului 105, când Traian sosește la Drobeta - Turnu Severin. Deschidem o mică paranteză, reamintind că între timp a avut loc o tentativă de asasinat împotriva lui Traian care însă a eșuat. Ar fi schimbat oare reușita atentatului, soarta noastră de azi?... Am fi arătat diferit?... Am fi vorbit o altă limbă?... Iată întrebări ce rămân fără răspuns. Să revenim deci la armatele romane, care doritoare nu de faimă ci de aur și averile dacilor, înaintează în trei coloane:

- prima coloana înaintează pe Valea Cernei (prin locurile unde legendele tractice povesteau că venea tocmai din Nordul Egiptului, să moară pasarea PHOENIX; ea ținea în cioc cel mai vechi indemn pelasgic, iar în gheare "oul", din cenușa căruia, undeva în munții Cernei, pasarea PHOENIX renaste). Așadar prima coloana romană înaintează prin Valea Cernei, Țara Hațegului, ajunge la cetățile Costești, Blidaru și Piatra Rosie, pe care le distruge.

- a doua coloana, urcă pe Valea Jiului, Castrul de la Bumbesti, pătrunzând în Masivul Sureanul pe la Banița.

- a treia coloana, condusă de Traian, se deplasează de la Drobeta la Sucidava și Romula, străbate Valea Oltului până la Castra Traiana (Simbotin - Vâlcea) ajunge la Tilișca, apoi la Capâlna.

Restul coloanelor romane pornite din Moesia inferioară, trec pe la Bran, Bratocea, Oituz. Bătălia pentru Sarmisegetusa Regia se da la începutul verii anului 106 A.D., cu participarea legiunilor a II-a ADRIUTIX, a IV-a FLAVIA FELIX și a unui detașament (vexillatio) din Legiunea a VI-a FERRATA. Dacii resping primul atac, dar sunt distruse conductele de apă care aprovizionau capitala Daciei. Cetatea este incendiată, sunt rețezați toți stâlpii sanctuarelor în incinta sacra, se distruge întreaga fortificație. Războiul, însă, continuă. Prin trădarea lui Bacilis (confident al regelui dac), romanii găsesc în albia râului SARGESIA, tezaurul lui Decebal (evaluat de JEROME CARCOPINO la 165500 kg. de aur și 331000 kg. de argint). Ultima luptă cu oastea regelui dac are loc la POROLISSUM (MOIGRAD).

Era adânc inradacinat in firea tracilor obiceiul de a nu se teme de moarte. De aceea se spunea despre ei ca plecau la lupta mai veseli decât in oricare alta calatorie. In retragerea spre munți, Decebal este urmărit de cavaleria romana condusa de decurionul Tiberius Claudius Maximus. Religia dacica a lui Zalmoxes admitea sinuciderea ca o ultima ușurare pentru cei prea greu loviți de nenorocire, ba chiar o înalta si prea mareste cu fagaduinte supra naturale. Dacii care au ascultat ultima cuvântare a lui Decebal, se imprastie si se sinucid. Numai nesupusul rege, mai mare decât zeul sau, nu-si căuta uitarea in moarte, ci încearcă sa se sustragă dinaintea romanilor, in speranța mareata ca va mai putea găsi inca, in străfundurile munților sau in codrii neumblați, mijlocul de a pregăti reînceperea luptei si răzbunarea. Dar cavaleria romana îl urmareste fara răgaz, este gata sa pună mana pe el si atunci marele Decebal isi implineste destinul punându-si capăt zilelor. Scena mareata a morții sale poate fi regăsită pe Columna lui Traian.

Am fost zdrobiți, invinsi dar... nu NIMICITI !